

(המשך מעמוד 13)

דירה, מגיעה לו הובלת התכולה על חשבון הצבא. שמחתי והומנתי רוב צבאי כשסיפראתי זאת למשה, הוא כמעט טרף אותי. הוא אמר שהוא יודע שזה מותר, אבל רכב צבאי לא יעביר את הרברים שלו, כמה שזה יעלה. הוא לא יותר.

סיפור אחר על הסכנות מתייחס לתקופת היותו מג"ד בצנחנים. כאחת מן הניקורות שערך החילול גילה ששני ברום מטפטים. הוא העיר עליך לרס"ר. הרס"ר שלח חייל שיקנה שני ברום חדשים והחליף אותם. למחרת בבוקר, אחרי שימוש רב של הברום, התחילו גם החדשים לדרוף. היה יום שישו בצהריים. לוי, המג"ד, ערך מוסר, ושוב גילה את הדליפה. הוא רתח מכעס וריתק את הרס"ר לשבת.

לריתוק הכנים אותו למילוכר. באותה תקופה לא היה ללוי רשיון נהיגה, ורס"ר הגורר היה מסיע אותו בכל פעם הביתה. מכיוון שריתק אותו ולקלקל גם לו את השבת, נשאר גם הוא בכסס באותה השבת.

הצניעות והסכנות הן, כנראה, מן התכונות הבולטות אצלו. גם היום, כשהוא החייל מס' 1 בצה"ל, אינו מנצל את מעמדו לצרכים אישיים. את דרכו בכל יום מקיבוץ בית אלפא שבעמק יזרעאל לקרייה בתל-אביב, הוא עושה בנרדיוכלל ברכב. רק במיקרים מיוחדים, כשאין נרייה, הוא משתמש במסוק.

לעיתים רחוקות הוא נאלץ לבלות את הלילה מחוץ לבית. לעולם אינו ישן בבית-מלון. בתל-אביב הוא לן בבית-אביו. בירושלים הוא ישן אצל חברים. את ארוחותיו הוא אוכל בצבא, או במסעדות עממיות, ותמיד מקפיד על תורו לשלם.

לפני כמה חודשים, כשבא לביקור בלארץ קצין בכיר של הצבא האמריקאי,

תקופה של התנהלות בלתי-חוקית (אילון-מורה), שהיה צריך להוריד מן הקרקע, תקופה של חיכוכים קשים בין ראשי-העיריות הערביים לבין המתגלים והשילטונות.

בראיון שנתן ליעקב ארז מוערבו בתקופה שבה דובר על גירוש של כסאם שכעה מישראל, אמר לוי, בין השאר: "גירושו של ראשי-עיריית כסאם אינו מהווה הפתעה. אני אינני מופתע. מכך. לנו ידוע הרבה על כסאם שכעה, בלי כל קשר עם רבריו שתפסו עכשיו את הכותרות. סיבות לגרוש יש לנו רבות... יש נושאים הקשורים במעמדו של חשודים אצלו מתחום הציבור. הקשר רים בפעילות שהוא עושה. לכן העיתוי של הגירוש נובע מן השיחה שהיתה, אבל הסיבות קרמו לה בהכרח. מנקר התימבטי, צריך היה לגרש אותו..."

ובעניין אילון-מורה, כשנשאל על הפינוי, אמר: "אני כאמת עלול לתת פקודה כזו (לפינוי) ואינני רוצה לומר שהרבר איננו משפיע עליי. זה מעסיק אותי, אם כי השאלה המצפונית לגבי איננה קיימת. אם קיימת החלטה של בית-מישפט עליו, ואם תהיה הוראה לממש ההחלטה... אכצע... אני מוכרח להודות שלא תהיה לי בעיה של התלבטות אם לעשות שנתן לוי..."

בכל הראיונות שנתן לוי, לכל אורך דרכו הצה"לית, הקפיד מאוד שלא להיכנס לנושאים פוליטיים. הוא נזהר שלא להביע את דעתו וקשה, לכן, למקם אותו כמפה הפוליטית. עם זאת אפשר אולי לומר עליו שהוא יותר יונה מאשר נץ. אסור לשכוח את העובדה שגם אם הוא בעצמו אינו חבר קיבוץ בית אלפא (של הקיבוץ הארצי), הרי לריו מתחנכים בקיבוץ זה. הוא לא דיבר מעולם על ריעותי הפוליטיות. אולי זה חלק מאופיו המתון — להיות במקום הנכון כשצריך, ולא להיות כשטח כשיש בלגאנים.

כך גם לגבי מילחמת-הלבנון. ב-11 בנואר 1982 מונה לוי כסגן-הרמטכ"ל.

לוי עם אריק שרון

קשה להשחיל דיעה בטריאומוריאט

בתקופת תפקידו זה היה גם הוא אחראי על תכנון המילחמה. הוא היה שותף לדינאים שקרמו לה. ואפשר, אולי, לכן, לקופח לחובתו חלק מן הכישלונות המיבצעיים של חלק שמכונה באופן רישמי "מיבצע שלום הגליל". אם כי קשה להניח שבטריאומוריאט בגין שרון-רפול יכול היה משהו, ולוא גם קצין בכיר, להשחיל את דעתו.

באירוע הרמאתי ביותר של מילחמת-הלבנון, הטבח בצברה ושאתילא, תפס לוי תפקיד שולי, לא נכח כמעט אף באחד מן האירועים המכריעים שהצטרפו בסופו של דבר לדוח ועדת כהן. בעדותו לפני הוועדה אמר לוי: "לא

לוי עם אמיר דרורי בתרגיל

בבוקר: קפה וציחצוח נעליים שחורות

התנגד, שומרון נשאר בתפקידו הקודם.

השלבים: לא בהזמנה

אחרי שמונה כרמטכ"ל, פורסם ששלו יתבע מקצינים בכירים שלא להתראיין ולדבר. הוא רצה, כך דווח בעיתונות, להחתים אותם על הצהרה, שלפיה לא יוכלו עוד לדבר או לכתוב בעניינים הקשורים בתפקידם בצה"ל.

כרמטכ"ל חדש העניק דרגת-אלוף לעמוס רזון, שהיה בזמן הטבח בצברה ושאתילא קצין-צהנים וחיל-רגלים ראשי. הוא מינה אותו כראש אכ"א. מעשה זה הפך אחר-כך למדיניות שלו. גם אחרי פירסום מסקנות ועדת-החקירה הצה"לית (ובכל מיני הרכבים), שברקה את פיצוץ מכונת-התופת שהרסה את בניין הממשל בצור (האסון השני), העדיף לוי שלא להעניש את מי שהיה אחראי. גם במיקרה של הריגת שני חוטפי-האוטובוס בקו 300, לא נקט כל פעולה ביחס לתל-אלוף איציק מררכי. קצין צנחנים וחיל-רגלים ראשי. להיפך, הוא עומד להעלותו לדרגת אלוף. הוא חשב שמילחמת-הלבנון הביאה לצה"ל את תופעת "הראש הקטן" והוא רצה, בכל מחיר, להילחם בתופעה זו. לכן החליט לתת גיבוי מלא לקצינים שלו, כדי שיקחו על עצמם אחריות.

עם ארנס, חסר הנסיון הצבאי, היו ללוי אי-הסכמות מעטות. אלה נגעו בעיקר לטיפול בשטחים הכבושים. למשל, בעניין תפיסת השוק בחברון. ארנס לחץ, לוי לא התלהב לתת חוות-ידע שמדובר בכניסתו-ישראל. אחרי הפיגוע במיכללה האיטליאנית בחברון אמר לכתבים צבאיים: "את הפיגוע בחברון אי-אפשר למנוע על-ידי כך שמביאים יותר צבא למקום. לדעתי, אין צורך במדיניות חדשה בשטחים."

ארנס היה איש פוליטי, שלא גדל בצה"ל. אחריו בא יצחק רבין, רמטכ"ל מהולל של מילחמה מהלולת, כלפיו יש, בוודאי, יותר כבוד והערכה.

כמה חודשים אחרי שנכנס לתפקידו כרמטכ"ל, התחילו בארץ לדבר על נסיגה מלבנון. לוי התבקש להכין תוכנית-נסיגה. הוא הגיש תוכנית לנסיגה בשלבים. אחר-כך, כשקמה ממשלת האחדות הלאומית, שהחליטה בינואר על נסיגה מלבנון, שוב הגיש תוכנית נסיגה בשלבים.

כשעזבו נגדו שתפר את התוכנית לפי שיקולים פוליטיים של המפלגת הקואליציונית, כעס ורתח. "זה לא הוגן לומר כאלה דברים" אמר לוי. "אם למישהו יש מידע, שלפיו הומינה המע"

רכת הפוליטית תוכנית-נסיגה שתתאים לשיקולים המיפלגתיים. שיבוא ויגיד לי. אני יודע שזה אינו נכון; התוכנית הזו היא הטובה ביותר. לי דעתי, מבחינת השיקולים הלוגיסטיים והביטחוניים. זו תוכנית שהוגשה בזמנו לממשלה הקודמת. ממשלת הליכוד, ואותה התוכנית הוגשה גם לממשלה הוואת.

אפשר להעיר הערות על התוכנית עצמה, אפשר לומר שהיא לא טובה, שהיא מוטעית, אבל לא להאשים אותי. או את הצבא, בהתאמת התוכנית לפי רצון הפוליטיקאים. אני בפרושה חושב שזו התוכנית הטובה ביותר בהתאם לנסיבות הקיימות".

פרשנים צבאיים רבים רואים בתוכנית זו תוכנית מוטעית. הוא התיקש עליה. גם אחרי שהשתיים השלב הראשון, וכמה משרי-הממשלה דחקו להוציא מיד את כל הכוחות מלבנון, עמד לוי על שלו והתעקש שהנסיגה בשלבים היא התוכנית המיבצעית הטובה ביותר לצה"ל ולביטחון. מישהו מן הקרובים אליו אמר שבממשלה יוגית הוא נעשה נץ. אבל קשה לקבוע עמדה חד-משמעית לגבי ריעותי על סמך שיקוליו לגבי הנסיגה מלבנון.

הגפרור האחרון

במיסגרת זעילויות הרבות שלו, מקפיד הרמטכ"ל לבקר את חיילי צה"ל בלבנון לפחות אחת לשבוע. לפעמים יותר. הוא משתדל לנהל שיחות עם החיילים, שלא ררך המפקדים, מבקש לשמוע את דעתם של החיילים, את תלונותיהם ומחשבותיהם. בשיחות כאלה הוא נתפס לעיתים לרגשות.

כך קרה, כשבא לבקר יחידת-צנחנים נים שסבלה מאבדות רבות במילחמה. החיילים היו כמוראל ירוד, הוא רצה להעלות להם את המוראל ונתן להם הרצאה על האבדה-המולדת וגאוות-הצנחנים.

בגלל ההתעסקות האינטנסיבית כמה שקורה בלבנון, "הניח" קצת את שאר הניסים. לכן התפנה רק בשבוע שעבר לערוך ביקור רישמי ראשון בכסס חיל-האוויר עובדה. באותו היום ביקר גם באחד הכססים ואסף את כל החיילים לשיחה באחד האוטובוסים.

החיילים, מאובקים ועייפים, קצת התביישו להעלות את בעיותיהם לפני הרמטכ"ל. הוא נאלץ לשאול שוב ושוב אם יש שאלות, עד שהחניכים ניאותו להעלות אותן. ואז נשמע שוב הפיומן החוזר על פגיעת הקיצוצים התקציביים על החייל הקטן שבשרה.

(המשך בעמוד 31)